

A Kárpátok-vidéki görög katolikusok, s különösen a magyar ajkúak számára azonban legalább ilyen nagy jelentőséggel bírt az idei máriapócsi Nagybaldogasszony-búcsú: hiszen 300 éve történt a Szűzanya-szentkép első könnyezése. Keresztes Szilárd püspök úr felhívására e nagy ünnephez kapcsolódva rendezték meg a görög katolikus énekkarok nemzetközi találkozóját. A háromnapos összejövetel legnagyobb értéke a résztvevők számára az a tény volt, hogy ki hallgatásra ítéltetés, ki szétesés, ki „visszafogott” működés évtizedei után ismét „egy szájjal és egy szívvel” énekelte a nagy keleti egyházzenészek kompozícióit.

Ukrajnából Ivano-Frankivszk, Kárpátaljáról Munkács és Ungvár, Erdélyből ill. Partiumból Balázsfalva, Lugos és Szatmárnémeti, Szlovákiából pedig Eperjes görög katolikus kórusait köszönthettük, a hazai színeket a budapesti, a hajdúdorogi, a miskolc-diósgyőri, a nyíregyházi és a nyíregyháza-józsavárosi énekkar képviselte.

Az első program 16-án délelőtt egy ismerkedő összejövetel és közös számok próbája volt, amelyet este hangverseny követett Nyíregyházán. Szombaton, 17-én Máriapócsra utaztunk, s este a kegytemplom melletti tábori oltárnál egyházzenei áhítat keretében hallgathatta meg a több száz hívó a kórusok előadását. 18-án délelőtt pedig a rádió és a televízió élő adása az egész ország számára sugározta a felemelő liturgiát, s benne a kórustalálkozó résztvevőinek énekét.

Pár nappal a találkozó után azt állapíthatjuk meg, hogy a görög katolikus kórustalálkozó szó szerint létfontosságú a hazai, s úgy láttam, a megjelent külföldi együtteseknek egyaránt. Itt egy kicsit mindenki előlről kezdett mindent az elmúlt öt éven belül. A színvonal természetesen ettől, valamint a kórusok eltérő életkora, nagysága és zenei képzettsége miatt is nagyon változó volt. Az a figyelem azonban, ami végig jellemezte a találkozót, s a karnagyok szakmai megbeszélései és kottacseréi, az énekesek sokirányú beszélgetései és kapcsolatfelvételei reményt adhatnak az újjászerveződő kórusélet szakmai színvonalának emelésére, s az igényes, néha egészen kiváló kompozíciók (Bortnyanszkij, Csajkovszkij, Rahmanyinov, Vedel) a művekhez méltó megszólaltatására. A jelenlevő magyar kórusvezetők az évenkénti hazai találkozó szükségességét hangsúlyozták, amelynek természetesen anyagi hátterét még meg kell alapozni. Emellett azonban létfontosságú a külföldiekkel való kapcsolattartás is, valamint igényes, új kompozíciók megírása, megtanulása. Lehet tehát munkálkodni. Adja Isten, hogy még soká lehessen!

Bubnó Tamás

* * *

Az énekkar a templomkertben kezdődött

Az ötvenes évek végének sajátos színeket adott a fővárosban és kis- meg nagyobb városokban egyaránt a templomi énekkarok szerveződése, a heti több próbát is vállaló énekesek buzgalma, a templom körüli élet szerény, nem látványos, ám hallható jelentkezése. Volt, ahol a kórusélet folyamatos maradt a legnehezebb években is, amikor a vas és acél országa felé meneteltek az emberek, vagy legalábbis színlelték, hogy elindulnak. Valahogy úgy, amint

Mészáros Ági a Kiskrajcár című filmben elindult a sínek mentén gyalog, hogy fölépítse Sztálinvárost. Ez utóbbi föl is épült, a filmben és a valóságban egyaránt, s mert templom nélküli városnak tervezték, alkotói szerint a jövőben magyar városokat volt hivatott megjeleníteni. Azokat, amelyekben majd eleve nem fog épülni templom, meg azokat, ahol öt-tíz, legfőljebb húsz éven belül bezárják majd a templomokat és a szocialista tudatúvá átformált lakosság a „különös anyagból gyúrt” vezetői segítségével társadalmi életét a kultúrház és a sportpálya színhelyein éli. Ez az a rózsaszínűnek mondott korszak, amelyben ugyanakkor a vallásosság még láthatóan jelen volt. Amikor egy-egy öreg vagy fiatal pap az úrnapi körmeneten kimerészkedett az utcára, hívek hatalmas tömege kísérte, s a városka-falu kertjeinek virágait mintha letarolták volna a körmenet szebbé-virágosabbá tétele végett. Jámbor asszonyok a templom környékét rendben tartották, s nem sajnálták az időt a templomkertek gondozására. A templomba járók még a rózsák telepítését is hitvalló cselekedetnek tartották, ha azok az Úr házában kertjében virágoztak. A legegyszerűbb kerti munka, majd a virágok gondozása, nyáron bő vízzel locsolása: mind-mind természetfölötti értelmet nyert, s a templomba, hittanra – tanítói-tanári intés ellenére is – járó gyerekek látták a felnőttek jó példáját s hallhatták az egyszerű szavakkal történt teológiai okfejtést: a virágok szépsége a teremtes gazdagságát, s a teremtet Istent dicséri.

Hadd említek meg két nevet. Gyerekkorom templomkertjének két gondos művelője, Jolánka és Bogyor néni tavasztól ősziig az esti mise előtt egy-két órát mindig kertészkedett, ha az idő engedte. Jolánka ügyvédi irodában három évtizede gépelte az aktákat s ott elsajátított pedánsága látszott a virágágyásokon. A ministránsok a háta mögött azzal viccelődtek, hogy még a nyuszifül nevű virág hosszú leveleit is hajkefével tartja rendben, nehogy valamelyik kócos legyen. Bogyor igazi nevét szinte senki nem tudta, ő a lábasok-fazekak birodalmából jött minden délután a templomkertbe, ugyanis világléteében háztartásbeli alkalmazottként élt. Családtagként, hol itt, hol ott; de azért a rózsák meg a krizantémok is élvezhették gondozását, akár a locsoló, akár a kaparó meg egyéb szerszámok közbejöttével.

S amikor a tizenöt-húsz éve szünetelő templomi énekkar feltámasztására az idő megérett, ők vállalták a tagtoborzást. Ugyanis volt néhány segítségük, fiatal lányok, akik hétköznapi este is el-eljártak misére, s előtte szívesen segítettek negyedórát-félórát a két főkertésznek, meg szombat esténként az oltárok díszítésében is részt vállaltak. A két tagtoborzó nem prédikált nekik, hanem célozgatott: milyen szép lenne a szentmise, ha igazi énekkar emelné az ünnepi hangulatot. Ők mindent megtesznek a virágok terén, de énekelni nem tudnak. Különben is, ha a napi kertészkedésre fordított időt az énekhanggal megáldották a heti egy vagy két énekpróbára szánják, heteken belül hallható lesz az eredmény. Így is lett, a kertészkedésben újabb segítők kezek ténykedtek, miközben eleinte mise előtt, majd később mise után elindultak a rendszeres énekpróbák a kóruson. Mindkettőhöz odafigyelés, idő és némi lelkesedés kellett. A virágos templomkert láttán mindig eszembe jut: a virág mellé ének is jut az oltárra? Mert nálunk, Makón az énekkar a templomkertben kezdődött el újra azokban az ötvenes években.

Török József